

Szemponatok a telephely kiválasztásához

Tárgyszavak: műanyag-feldolgozók; telephely; termelési költségek; munkabér; Németország; Csehország; Szlovákia; Kína; Kanada; USA.

A műanyag-feldolgozó vállalatok korábban főleg belföldi piacokra gyártottak, és az export általában az értékesítésnek kisebb hányadát jelentette. A kivitel ebben az esetben is közeli térségre korlátozódott. Egy-egy vállalat általában egy országon belül bővítette termelését, illetve választott új telephelyet.

A globalizáció folyamatának erősödése nyomán a vállalatok bővítése során új kihívásoknak, illetve lehetőségeknek mérlegelésével célszerű dönteni a meglévő telephelyek fejlesztéséről, illetve új telephelyek kiválasztásáról. Az ázsiai és dél-amerikai, továbbá a kelet-közép európai országok gazdaságának gyors növekedése jelentősen növelte a műanyagokból gyártott termékek iránti keresletet, és sok ország sok vállalata számára nyílt lehetőség exportjának fokozására. Az új piaci helyzet számos vállalatot arra ösztönzött, hogy az importáló országokban létesítsenek új üzemeket.

A telephelyek kiválasztását motiválja, hogy a műanyag-feldolgozó ágazat piaci lehetőségei jelentősen bővültek az utóbbi két-három évtizedben a gépkocsigyártás, az elektromos és elektronikai ipar műanyag alkatrészek iránti növekvő igényeinek jelentkezése miatt. Mivel az alkatrészellátás folyamatosságának és időzítésének feltételei a gyártók földrajzi közelsége révén javíthatók, számos műanyag-feldolgozó létesít üzemet főképp Kínában és Indiában, de a világ más térségeiben is.

A műanyag-feldolgozó vállalatok számának növekedése miatt egyre több feldolgozógép- és szerszámgyártó cég is leányvállalatok és közös vállalatok alapításával kívánja a piaci lehetőségeket kiaknázni.

Termelési költségek

A telephelyek kiválasztását jelentősen befolyásolják a termelési költségek. A már említett gyorsan iparosodó országokban különösen az alacsony bérköltségek vonzották a beruházókat, de befolyásolja a döntéseket a dolgozók képzettségének színvonala is.

A közelmúltban Kanadában a **KPMG** nemzetközi tanácsadó és számviteli cég a G7 országaiban (Kanadában, Franciaországban, Németországban,

Olaszországban, Japánban, az Egyesült Királyságban és az USA-ban), továbbá Ausztriában és Hollandiában vizsgálta és hasonlította össze a vállalatok termelési és egyéb költségeit (munkabéreket, bérleti költségeket, szállítási költségeket, energiaárakat, kamatokat és amortizációs költségeket, adókat) (1.–2. ábra). Megállapították többek között, hogy az anyagmentes termelési költségek legnagyobb hányada a bérköltség, amely az említett országok közül legmagasabb Japánban és Németországban, legkisebb Kanadában és Olaszországban. Jelentős eltérések figyelhetők meg az adók, a kamatok, az amortizáció nagyságában és arányaiban. A többi vizsgált tényező költségének részaránya az összes ráfordításon belül viszonylag kisebb, és a különböző országokban egymáshoz viszonyított részarányuk kevésbé befolyásolja a beruházási döntéseket.

A telephely kiválasztásának sokszínűségét az alábbiak is alátámasztják.

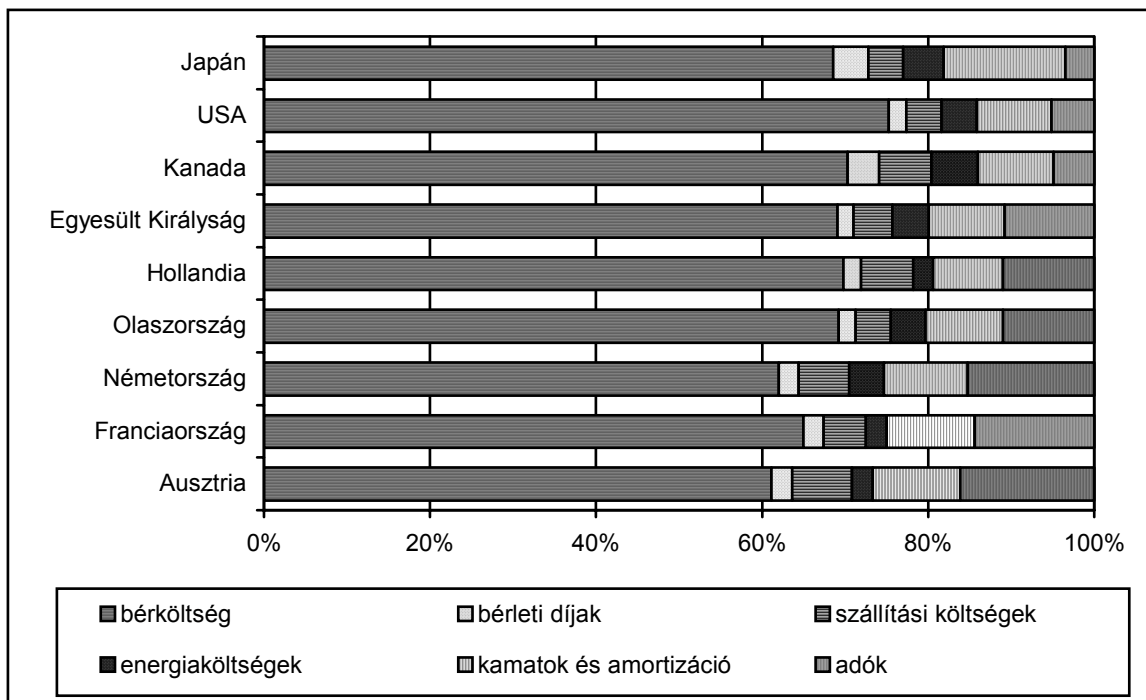
Németország

*Németországban viszonylag magasak a termelés költségei, és jelentős eltérések tapasztalhatók e tekintetben a nyugati és a keleti tartományok között is. Az alkatrészgyártók esetenként távol kerültek új felhasználóiktól. A „fehér alkatrészeket” fröccsöntő **Wirthwien AG** jelentős beszállítója az USA-ban működő **Bosch és Siemens** háztartási gépeket gyártó vállalatoknak. Emiatt a közelmúltban Észak-Karolinában létesített gyártóüzemet. A döntést a szállítási távolságok lerövidülésén túlmenően az is befolyásolta, hogy a helyi hatóságok a munkahelyteremtés érdekében számos kedvezményben részesítették a beruházót.*

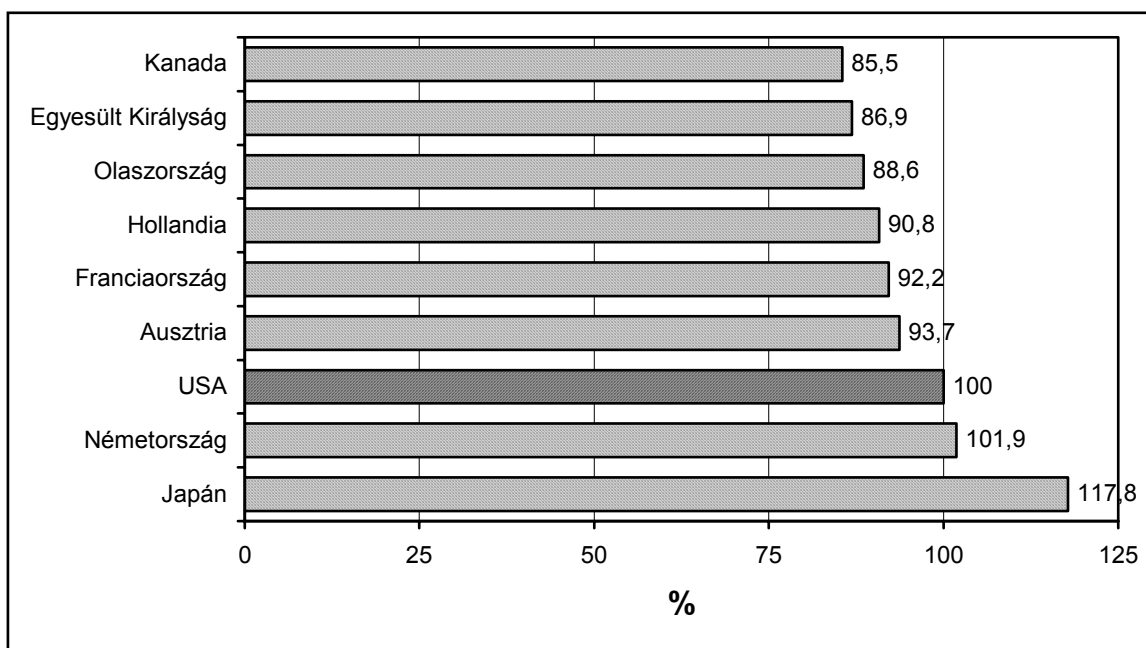
Egészen más okok ösztönzik azokat a vállalatokat, amelyek a **BASF** által kínált lehetőségekkel élnek. A BASF a német egyesülés után Schwarzhaidében, az egykori keletnémet vegyipar legjelentősebb térségében hatalmas területet vásárolt meg az államtól, és itt műszaki parkot létesített, amelynek kihasználása érdekében kedvező feltételeket kínál műanyag-feldolgozó vállalatok részére. A BASF számára előny a „kerítésén keresztül” végzett értékesítés lehetősége, az új vállalatok számára pedig a kelet-európai térség közelsége. Az új vállalatok alapítását Brandenburg tartomány önkormányzata számos kedvezményrel támogatja.

Csehország

Csehország különösen kedvező feltételeket teremt a külföldi beruházók számára. A kormány külföldi beruházásokat támogató ügynöksége, a CzechInvest szerint az országban gyorsan fejlődik a járműgyártás, valamint az elektronikai és az elektromos cikkek gyártó ágazat, és ez nagy vonzerőt jelent a műanyag alkatrészeket gyártó vállalatok számára. Az autóiiparban al-

1. ábra Az egyes anyagmentes termelési költségek egymáshoz viszonyított aránya néhány országban

2. ábra Egyes országok anyagmentes termelési költségének az USA-ban becsülthöz viszonyított aránya

kalmazzák a műanyagtermékek 26%-át. A műanyag alkatrészeket gyártó külföldi vállalkozók főképp az ugyancsak külföldről betelepedett, járműveket és más gyártmányokat előállító vállalatok ösztönzésére bővítették tevékenységüket Csehországban. Ettől függetlenül döntésüket ösztönözte az ország műszaki kultúrájának magas színvonala.

Az országban számos ipari parkot alakítottak ki, amelyek előnyös feltételeket kínálnak a külföldi befektetők számára. A hollandiai **CTP** Prága és Brno között 4 ipari parkot létesített. Ezek egyikén épített üzemet a nagy-britanniai **Carlo Technical Plastics**, amely autóiipari, gyógyászati, optikai, telekommunikációs célú gyártmányokat, alkatrészeket gyárt, továbbá az ír **Mergon** cég és a **Xaloy**. A Carlo szeretné kielégíteni vásárlói igényeit az egész térségben, és Magyarországon, Lengyelországban, Romániában és Szlovákiában is számol a fejlesztés lehetőségével. A cég fejlesztési igazgatója szerint a telephelyek kiválasztására irányuló döntéseiket alig befolyásolják a kisebb termelési költségek, döntő szempont, hogy közel legyenek felhasználóikhoz, mert így képesek az igényeket a legrövidebb időn belül kielégíteni.

Szlovákia

Egy amerikai fröccsöntő és fröccsszerszámgyártó cég, a **Plastic Molding Technology** (Seymour, CT, USA) 1998-ban Szlovákiában az ottani **Esox** céggel létesített közös vállalatot (**PMT-Slovakia**) fröccstermékek és szerszámok gyártására. A cég azonban annak ellenére sem versenyképes a nemzetközi piacon, hogy míg az USA-ban munkások bére 22 USD/h, Szlovákiában csak 3 USD/h. Ezért a PMT-Slovakia Ukrajnában kíván üzemet létesíteni, ahol bérköltség 0,50 USD/h, és ez már versenyképességet eredményez a kínai üzemek termékeivel szemben is.

Kína

Kínában a helyi önkormányzatok legfőbb törekvése, hogy a foglalkoztatottságot növeljék, új munkahelyeket teremtsenek, és ennek érdekében vállalkozások számára országszerte ingyen lehet területet nyerni, sőt adókedvezményekkel, támogatásokkal ösztönzik a befektetőket. A csöveket, profilokat, fóliákat és lemezeket extrudáló gépeket gyártó **Battenfeld Chen** (Fochan, Kína) cég igazgatója szerint a telephely kiválasztása nagyon egyszerű, annak tengeri vagy folyami kikötő közelében kell lennie. A szárazföld belső infrastruktúrája ugyanis nagyon elmaradott, rossz állapotú. A megoldás azonban nem ennyire egyszerű és általánosítható. Az alkatrészeket gyártó vállalatok számára ugyanis a felhasználóikhoz való közelség lehet a döntő tényező, éppen a logisztikai gondok miatt.

Kínában számos ipari park kínál előnyös feltételeket a beruházók számára. A **DSM Engineering Plastics** (Jiangsu) Co. a Jangce folyó partján kialakí-

tott 35 km hosszú, 5 km széles **Jiangyin Economic Development Zone** elnevezésű területen épült fel. Shanghai és Nanjing közelsége azért is különösen vonzó, mert ezek a kínai autógyártó és villamos/elektronikus iparágak központjai. A kínai kormányzati és szakmai szervezetek számos módon támogatják az új külföldi beruházókat.

Kanada

Kanada USA-val határos területén a két ország jelentősen eltérő gazdasági feltételei, az alacsony bérek, az olcsó energia, az alacsony adók, az USA-ba irányuló kedvező exportlehetőségek jelentős műanyag-feldolgozó cégeket készítettek letelepedésre.

USA

Az USA-ban évtizedek óta állami támogatással szerveződnek nagy ipari körzetek, amelyek különösen vonzó feltételeket kínálnak feldolgozó vállalatok létesítésére. Ilyenek Tennessee körzete, amelynek határai kiterjednek Kentucky, Észak-Karolina, Virginia, Georgia, Alabama és Mississippi államok egy részére is.

Dr. Szabó Ferenc

Robert, C.: Deliberate, thoughtful decisions help sidestep selection pitfalls. = Modern Plastics International, 34. k. 2. sz. 2004. p. 38–39.

Deligio, T.: Border crossing can pay big dividends. = Modern Plastics International, 34. k. 2. sz. 2004. p. 39–40.

Moore, S.: Locating in China? Think water. = Modern Plastics International, 34. k. 2. sz. 2004. p. 40–41.

Mapleston, P.: Moving east, cheap labor is not the only carrot. = Modern Plastics International, 34. k. 2. sz. 2004. p. 43.

EGYÉB IRODALOM

Hasbro moves moulding from Spain to China. (Az észak-amerikai Hasbro cég spanyolországi leányvállalata fröccsöntő üzemének 80%-át Kínába telepíti át.) = European Plastics News, 30. k. 10. sz. 2003. p. 8.

HT makes its own stabilizers. (A HT Troplast, Európa vezető PVC-profilgyártója saját stabilizátorgyártó üzemét létesít.) = European Plastics News, 30. k. 10. sz. 2003. p. 8.